

Asia: VN/21366/2020

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus sanomalehtien määräaikaista jakelutukea koskien

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Journalistiliiton lausunto sanomalehtien määräaikaista jakelutukea koskevasta valtioneuvoston asetusluonnoksesta

Asetusluonnoksessa esitetään valtionavustuslaissa tarkoitettua yleisavustusta myönnettävän sanomalehtijakeluun alueille, joilla ei ole saatavilla viisipäiväistä jakelua. On huomattava, että suuri osa suomalaisista haluaa lukea lehtensä yhä paperilla.

Journalistiliitto katsoo, että painettujen lehtien jakelun turvaaminen on tiedonvälityksen kannalta ehdottoman tärkeää.

Suomessa on laadukas ja elinvoimainen lehdistö, jonka merkitys demokratialle ja tiedonkululle on mittaamattoman tärkeä. Valtion tulee tukea kansalaisten oikeutta saada painettuja lehtiä ajantasaisesti ja tasapuolisesti asuinpaikasta riippumatta. Myös valtioneuvoston pyytämät asiantuntijalausunnot viisipäiväisestä jakelusta osoittavat, että jakelutuki on paras keino taata paperisten sanomalehtien jakelu haja-asutusalueilla.

Tutkimusten mukaan suomalaiset suosivat suomalaista uutismediaa ja digitaalisten sisältöjen rinnalla myös paperisella sanomalehdellä on vielä pitkään merkittävä yleisö. Tällä hetkellä kuitenkin päivälehtien kustannuksista yli 30 prosenttia on jakelukustannuksia. Jos jakelukustannus olisi kokonaan lehtikustantajien harteilla, lehtien tilausmaksut nousisivat merkittävästi ja osa kansalaisista joutuisi luopumaan päivälehdestä.

Journalistiliitto ilmaisee huolensa siitä, että asetuksessa edellytetään ennen aamuseitsemää toteutettavaa varhaisjakelua niinä kahtena päivänä viikossa, jolloin tukea annettaisiin. Tämä vaatimus nyky muodossaan johtaisi siihen, että lehtien olisi oltava painovalmiita nykyistä aikaisemmin ja uutisoinnin aikataulu saattaisi vaihdella eri viikonpäivinä.

Lisäksi Journalistiliitto on huolissaan ehdotetun kymmenen miljoonan euron tukisumman riittävydestä. Erityistä huomiota kiinnitämme siihen, että jos jakelutuen saannin edellytys on varhaisjakelun ulottaminen myös niille alueille, joilla ei sitä tähänkään asti ole ollut, täytyy kuljetukset painoista jakelupisteisiin järjestää uudella tavalla. Tämän kustannuksia ei esitettyssä mallissa huomioida. Journalistiliiton näkemyksen mukaan haja-asutusalueiden asukkaille tärkeintä on tietää ennakolta, mihin aikaan ja mihin postilaatikkoon he lehtensä saavat.

On myös tärkeää taata, että jakelun jatkumiselle on riittävän pitkä näkymä. Lakiin tarvitaan selkeä kirjaus siitä, kuinka monena vuonna ja kuinka paljon tukea tullaan myöntämään. Journalistiliiton näkemyksen mukaan tukikauden tulisi olla vähintään viisi vuotta ja tarve sen jatkosta tulisi arvioida hyvissä ajoin ennen tuen päättymistä. Jakelutuki tulee myös kilpailuttaa mahdollisimman pienillä alueilla, jotta paikallinen osallistuminen on mahdollista ja syntyy aitoa kilpailua. Tuen piiriin tulee lisäksi hyväksyä kaikki 1–7 kertaa viikossa ilmestyvät sanomalehdet ja aikakauslehdet sekä kaupunkilehdet.

Median moniäänisyyden ja suomalaisen lehdistön tulevaisuuden kannalta jakelutuki on olennaisen tärkeä asia. Se on myös linjassa Sanna Marinin hallitusohjelman kanssa, missä taataan kansalaisten oikeus monipuoliseen, moniääniseen ja luotettavan tietoon.

Hanne Aho
puheenjohtaja

Salla Nazarenko
kansainvälisten asioiden asiantuntija

Nazarenko Salla
Suomen Journalistiliitto